

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICA

APARE ODATA PE SAPTAMANA SUB CONDUCEREA D-lor

C. G. DISSESCU

V. ATHANASOVICI, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. GERBAN, G. MEITANI,
N. POLIZU-MIOȘUNEȘTI, C. HAGI-THEODORAKY

SILIU RĂDULESCU
PRIM-REDACTOR

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

Cu acest număr se termină colecția anului 1923

G. Meitani. — *Strămtorile Dardanelor, Bosforului și Tratatul dela Lausanne.*

Gh. Vasilovici. — *Legea chirilor și prelungirea contractelor. Jurisprudența Română. — Curtea de Apel din București, secția III. — Tribunal arbitral mixt. — Constituire. — Tratatul dela Versailles. — Chestiuni deferite. (Const. și Gh. Găitan cu firma Schlossfabrik A. G.).*

Trib. Bacău, s. II. — *Naționalitate. — Pierderea ei. — Pasport străin. — Inchiriere. — Prolungire. — Supus străin. — Reciprocitate. — Lege străină. — Interpretare. (Anton Ștefănescu cu Tacvor Artin).*

Judecătoria Câmpulung, ocol II. — *Donație deghizată. — Donație făcută unui preot de un muribund. — Impărtașanie. (Minorii def. N. Gh. Grecu cu Preotul Iosif Gh. Mușetescu din Mătau).*

Universitatea din București. — *Facultatea de drept.*

Strămtorile Dardanelor, Bosforului și Tratatul dela Lausanne

Dela începerea războiului din 1914 trecerea vaselor nu se mai putu face prin strămtorile Dardanelor și Bosforului decât cu mari greutate, iar după intrarea Turcilor în război, ei le închiseră cu desăvârșire, oprind orice navigațiune.

Odată războiul terminat, tractatele trebuiau să prevadă clauze, cari să oprească pentru viitor, închiderea din nou a strămtorilor și să garanteze libertatea navigațiunii.

Tratatul dela Sèvres din 1920 prin care se încheia pacea între Turcia și celelalte state aliate prevedea astfel de clauze, cari aveau de scop libertatea navigațiunii prin strămtori.

Soarta capitalei imperiului, Constantinopolul, era greu de hotărât, de oarece Puterile nu se înțelegeau între ele; unele, cum erau Franța și Italia, păreau favorabile Turcilor, pe când Anglia nu prea era hotărâtă, dacă Turcilor trebuie să li se lase vechea lor capitală sau dacă trebuie isgoniți din Europa. Este drept că Lloyd George, pe atunci președinte al consiliului de miniștri, părea favorabil Turcilor și tot astfel vicele-rege al Indiilor care se temea ca isgo-

nirea Turcilor dela Constantinopol să nu provoace mișcări printre musulmanii din Indii, cari vedeau în sultan pe califul lor.

În ceea ce privește strămtorile însă, nimeni nu mai voia să le lase în stăpânirea și sub supravegherea Turcilor.

Lloyd George spunea în Camera Comunelor în 1920: „Turcia nu va mai fi păzitoarea strămtorilor. Forturile existente vor fi dărâmate. Nu vor mai exista trupe în vecinătatea țărmurilor.

«Aliții înțeleg să dea ei garnizoanele necesare, pentru a asigura libertatea navigațiunii. Sperăm că forțe relativ mici vor fi suficiente pentru a păzi strămtorile. Nu avem alt mijloc, afară numai dacă s'ar putea stabili pentru Constantinopol și pentru teritoriile cari mărginesc strămtorile, un guvern militar internațional, care reclamă însă mari cheltuieli și care ar fi cea mai rea formă de guvernământ care a existat vreodată. Una din dificultățile noastre rezultă din faptul că două mari Puteri cu cari sperăm să împărțim răspunderile, Rusia și Statele-Unite, una nu poate iar cealaltă nu vrea să ia această răspundere. Sperasem ca Statele-Unite să consimtă a deveni păzitoarea Armeniei și poate a Constantinopolului, dar ele n'au voit».

După multe discuții se elaborează tratatul dela Sèvres, pe care însă guvernul turc revoluționar dela Angora care deținea puterea reală, nu l'au ratificat niciodată.

După acest tratat, Turcii nu mai păstrau în Europa decât Constantinopolul și un teritoriu pe o rază de cel mult 80 de kilometri. Mai mult chiar. Dacă Turcii nu respectau clauzele relative la minorități, Puterile aliate își rezervau dreptul de a reveni asupra acestor concesiuni. Țărmurile strămtorilor erau împărțite între Turcia și Grecia. Strămtorile trebuiau supuse unui control internațional, exercitat de Comisiunea internațională a strămtorilor, în care figurau reprezentanții Angliei, Franței, Italiei, Japoniei, Ro-

măniei și Greciei. Cele patru mari puteri trebuiau să aibă doi delegați cari trebuiau să prezideze pe rând, pe când România și Grecia nu aveau decât un singur delegat. Se prevedeau doi delegați pentru Statele Unite, dacă primeau și pentru Rusia, dacă intra în societatea națiunilor. Un loc era rezervat și Bulgariei în aceleași condiții ca și Rusia. H. tărările trebuiau luate cu majoritate de voturi. Comisiunea exercita autoritatea sa pe toată întinderea strâmtorilor Dardanele, Bosfor și Marea de Marmara; ea putând la nevoie să exercite autoritatea sa și asupra țărmurilor. Comisiunea avea pavilionul său, bugetul său și un corp de poliție comandat de ofițeri străini.

Comisiunea trebuia să facă lucrările necesare pentru navigațiune, poliția pilotagiului, aplicarea regimului comercial prevăzut pentru Constantinopol și Haidar-Pașa, combaterea epidemiilor.

În timp de război, dacă comisiunea credea că libertatea navigațiunii era amenințată, ea trebuia să previe pe reprezentanții Angliei, Franței și Italiei la Constantinopol, cari puteau să intervievă singuri, dacă o acțiune se prepara contra Constantinopolului, înțelegându-se cu comandantii forțelor de ocupație militare, pentru ca în comun să poată lua măsurile necesare pentru apărarea și libertatea strâmtorilor.

Strâmtorile erau deci păzite de forțele permanente ale celor trei puteri cari fixau numărul lor și care își exercitau autoritatea într-o zonă determinată, cuprinzând cele două țărmuri ale strâmtorilor, Marea de Marmara, insulele Lemnos, Imbros, Tenedos, Samotrace și Mitilene. În Europa această zonă cuprindea toată peninsula Galipoli și limita sa urma la 20 kil. de țărm, coastele Mării de Marmara. În Asia limitele zonei începeau în fundul golfului Edremid, trecea puțin mai la Nord de Brussa și atingea Marea Neagră, la 25 de kil. la Est de Kilia.

În acest teritoriu nu trebuia să existe nici o fortificație, nici un drum sau cale ferată permițând să se aducă repede artilerie. Gendarmeria turcă și greacă nu puteau opera decât sub ordinile comandanților interaliați.

Turcia cea reală, cea dela Angora, neratificând tractatul, după cum am arătat, s'au început alte negocieri, spre a se vedea cum s'ar putea modifica tractatul dela Sèvres.

La 1921 se comunică Turcilor și Grecilor la Londra, cari ar fi modificările pe cari Puterile ar fi gata să le primească. Ele ofereau:

1) Demilitarizarea strâmtorilor, adică o zonă pe cari nici Turcii, nici Grecii nu o puteau ocupa, dar cari puteau fi ocupate de forțele aliate.

Această zonă cuprindea două fâșii de pământ, de o adâncime de 25 kil. pe ambele maluri ale Bosforului, insulele din Marea de Marmara, peninsula Ga-

lipoli și o fâșie până la Rodosto. În Asia o fâșie, plecând din fața insulei Tenedos și până la Kara Bigha, precum și insulele dela intrarea Dardanelor.

2) Puterile aliate mai consimțeau la evacuarea Constantinopolului și recunoșteau Sultanului dreptul de a avea trupe limitate în acel oraș. Evacuarea trupelor aliate se va face după ce se va constata buna credință a Turcilor în executarea tractatului.

3) Se mai recunoștea Turcilor dreptul de a avea doi reprezentanți în comisia de control, precum și prezența onorară a comisiunii, dacă Turcii dovedeau că voesc menținerea păcii.

Cele trei Puteri confirmau restituirea capitalei și se arătau dispuse a retrage complect trupele lor, după ratificarea tratatului.

Guvernul turc putea menține la Constantinopol o garnizonă mai importantă decât cea care era prevăzută în tractatul dela Sèvres.

Propunerea mai arăta și celelalte condițiuni ale păcii de care n'avem însă a ne ocupa, de oarece nu ne propunem a cerceta decât chestiunea strâmtorilor.

În toamna anului 1921 Turcii isbutesc să isgonească pe Greci din Asia Mică, după ce aceștia au suferit o gravă înfrângere.

Reprezentanții Angliei, Franței și Italiei, situațiunea schimbându-se cu desăvârșire, după ce au un schimb de vederi la Paris, trimit la 26 Martie o scrisoare beligeranților, prin care le arată dorința lor de a convoca o conferință, expunându-le și propunerile, cari după părerea lor, puteau servi drept bază, negocierilor ulterioare.

(Va urma).

G. Meitani.

Legea chiriilor. — Care contracte beneficiază de sporirea chiriei

(Adontare, la sentința Trib Dolj s. I din 4 Octombrie 1923 publicată în *Dreptul* No. 33 din 4 Noembrie 1923)

Sentința Tribunalului Dolj Sec. I, din 4 Octombrie 1923, publicată în revista *Dreptul* No. 33, din 4 Noembrie 1923, socotim că păcătuiește dintr'un întreit punct de vedere. Să învederăm:

X. proprietar, Y. chiriaș, contractul începe la 23 Aprilie 1921 (6 Maiu st. n.) expiră la 23 Apr. (6 Maiu) 1924, chiria anuală 1.500 lei, pact comisoriu expres. La 26 Aprilie, înainte de intentarea acțiunii, proprietarul adresează somație chiriașului a-i plăti 4.000 lei chirie anuală, arătând că chiria în 1916 a fost de 1.000 lei — chiriașul având atelier de croitorie.

În instanța de apel și abia în ziua de 4 Octombrie 1923, data judecării apelului, proprietarul prezintă contractul din 1913, din care se vede că chiria era de 600 lei anual.

Chiriașul opune art. 1 paragraful 9, al actualei legi

de prelungirea contractelor de închiriere, care în mod clar prevede că numai contractele de închiriere în curs, sub imperiul decretelor-legi anterioare și al căror termen expiră după 6 Maiu 1924, sunt susceptibile de spor. Ori, întrucât contractul dintre părți nu expiră după 6 Maiu 1924, ci tocmai în ziua de 6 Maiu 1924, chiriașul nu poate fi obligat la spor.

După art. 1 paragr. 1, se prelungesc până la 6 Maiu 1924, toate contractele care expirau la 6 Maiu 1923, iar ca o compensare legitimă pentru împedirea proprietarului de a se folosi liber de lucrul său, legiuitorul prevede sporul de 3, 4, sau 7 ori după calitatea chiriașilor.

Deci numai contractelor prelungite până la 6 Maiu 1924, numai acestor contracte se poate aplica sporul. Paragr. 9 prevăzând că sporul se aplică și contractelor ce expiră după 6 Maiu 1924, este o excepție și deci de strictă interpretare. El cere două condițiuni :

a) Să fie vorba de un contract care să fie încheiat sub imperiul decretelor-legi anterioare ;

b) Să expire după 6 Maiu 1924. Deci dacă contractul în curs de executare a fost încheiat în anii 1913, 1914, sau 1915, adică înaintea decretelor-legi, nu e susceptibil de spor, ci se aplică convenția părților, precum și dacă fiind încheiat sub imperiul decretelor-legi, nu expiră după 6 Maiu 1924, iarăși nu este susceptibil de spor. În primul caz contractul în curs se va aplica de la data expirării lui până la data de 6 Maiu 1924, prin efectul prelungirii, iar în al doilea caz, legiuitorul nu a înțeles să intervină în asemenea contracte, și să se substituie voinței părților, rămânând ca dela 6 Maiu 1924, cuantumul chiriei să-l fixeze legiuitorul printr-o lege viitoare. Deci evident că legiuitorul a acordat sporul numai contractelor încheiate sub decretelor-legi anterioare, cu condiție ca să expire după 6 Maiu 1924.

Textul legii fiind destul de clar, trebuie aplicat așa cum este, nefiind permis a căuta în expunerea de motive sau în desbaterile parlamentare, etc., căci este știut că legile cu caracter de ordine publică sunt de strictă interpretare și că de câteori se pare că ar fi o nepotrivire între intenția legiuitorului și textul legii, nepotrivire care ar reeși fie din expunerea de motive, fie din desbateri parlamentare, e.c., ceea ce trebuie aplicat este textul legii, pe baza principiului că ceea ce a voit legiuitorul să spue și de ceea ce sunt ținți judecătorii, a spus-o în textul categoric al legii.

Dar chiar cercetând desbaterile parlamentare, nu reese o nepotrivire între text și desbateri. În Senat cu ocazia discuției art. 1 paragr. 9, la înțelegerea d-lui senator A. Moșoiu, dacă contractele care expiră la Sf. Gheorghe 1923, vor profita de spor, d-l Ministru a răspuns că orice contract născut sub imperiul legilor excepționale, care expiră fie la 6 Maiu, fie după 6 Maiu 1923, vor profita de spor. Se vede dar că răspunsul d-lui Ministru se referea la contractele care expirau fie la 6 Maiu 1923, fie după 6 Maiu 1923, pentru motivul că aceste contracte se prelungesc până la 6 Maiu 1924 și este nefiindos că acestora li se va aplica sporul fiind vorba de contracte prelungite conform art. 1 paragr. 1.

Când s'a produs răspunsul d-lui Ministru se discuta art. 1 paragr. 9, care vorbea de contracte în curs de executare și autorul legii la cererea d-lui senator

Moșoiu, — care era mai nimerită la discuția art. 1 paragr. 1 — de a se preciza în lege, a răspuns că nu este nevoie, căci a tranșat controversa.

Ori această controversă se referea la legea chiriilor din 1922, dacă sporul se aplică și contractelor în curs de executare după acea lege, răspunzând că a tranșat-o afirmativ, fără însă să afirme că acest spor se va aplica și contractelor în curs de executare, care expiră înainte sau la 6 Maiu 1924.

Autorul legii nici nu ar fi putut face o asemenea declarație, și nici nu s'ar putea presupune că a avut o asemenea intenție, când d-sa însuși în paragr. 9 arătase destul de clar că sporul se va aplica numai contractelor încheiate sub legile excepționale, expirând după 6 Maiu 1924. (În acest sens s'a pronunțat Curtea de Apel Sec. I Craiova, decizia No. 110/923).

Dar tribunalul comite o a doua eroare. Hotărârile judecătorești au efect retroactiv, din momentul intențării acțiunii pe baza principiului efectului declarativ al hotărârilor ; urmează deci că în momentul intențării acțiunii, sporul, adică chiria din 1916, să fi fost stabilit judecătorește sau necontestat de părți.

Ori, proprietarul prin somațiunea No. 2013 din 26 Aprilie 1923, înainte de introducerea acțiunii, arată că la 1916 imobilul era închiriat cu 1.000 lei anual, iar mai târziu în apel, la 4 Octombrie 1923, se contrazice, arătând că în 1916 chiria era de 600 lei anual, și această chirie o trage prin deducție, întrucât nu a prezentat contractul din 1916, ci un contract din 1913.

Deci, care e culpa chiriașului spre a opera pactul comisoriu expres ? Că nu a plătit 4.000 lei cât pretindea proprietarul prin somație ? Dar proprietarul putea pretinde oricât, aceasta nu înseamnă că chiriașul era în culpă fiindcă nu s'a pretat exigențelor sale.

Sporul trebuie să fie cert și liquid în momentul intențării acțiunii spre a nu produce o nedumerire justă și legitimă în mintea chiriașului și în tot cazul spre a fi operent pactul comisoriu expres și în ce privește sporul, trebuia ca el să fi fost determinat judecătorește sau necontestat de părți odată cu pornirea acțiunii. (În acest sens Curtea de Apel București Sec. I decizia 59 din 5 Martie 1923, Jurisprudența Generală 16 No. 1189, Trib. Iași sentința civilă No. 130/923, ibid. 10 No. 735).

Chiriașul deci putea chiar în ședința din 4 Octombrie 1923 — dată când s'a judecat apelul și s'a dat sentința — să plătească sporul, fără să fi fost în culpă, din moment ce proprietarul a bea la acea dată a prezentat contractul de închiriere din 1916.

Dar ceea ce apare cu totul nejuridic, în sentința ce comentăm e culpa pe care o trage Tribunalul, spunând că deși evident proprietarul a cerut prin somație un spor mai mare decât cel legal, totuși chiriașul era dator a consemna sporul sub condiția de a-l determina ulterior prin instanțele judecătorești. Cu alte cuvinte, chiriașul e în culpă și va suferi rezilierea contractului pentru că n'a dat urmare apetitului proprietarului, oricât de mare și nejustificat ar fi el. Aceasta e o culpă ? Ce text din lege o prevede ?

Pe de altă parte ar fi a interverti ordinea probelor, ca în loc ca proprietarul să dovedească sporul, pentru că el e reclamant, să-l dovedească chiriașul, sau în tot cazul să-l consemne, pentru ca apoi proprietarul

să-l găsească iarăși în culpă pentru că a consemnat un spor condiționat.

O a treia eroare comite Tribunalul când ia de bază contractul din 1913, presupunând că chiria în 1916 trebuia să fi fost mai mare ca aceea din 1913. Tribunalul motivează că isbucnind războiul tendința de scumpirea vieții începuse odată cu declararea războiului.

Tribunalul nu era ținut să condamne pe deducțiuni. Legea cere categoric ca sporul să se stabilească după chiria din 1916, pe care proprietarul în speță nu a dovedit-o. Legea e categorică și de strictă interpretare. Anul 1916 nu poate fi substituit în nici un chip. Dar chiar în deducțiuni Tribunalul este în eroare. Viața într'adevăr prezintă tendința de scumpire din 1916, dar un imobil în 1916 putea fi deteriorat și deci putea avea o chirie sub aceea din anii precedenți. Pe de altă parte niciodată ca în 1916 chiriile nu au fost mai scăzute. Dece? Prin isbucnirea războiului o mare parte din chiriși au fost mobilizați, proprietarii au fost nevoiți să scadă chiriile, preferind faptulul de a le avea goale. În timpul ocupației au fost apoi nenumărate cazuri când proprietarii au introdus persoane streine a locui gratis imobilul, de teamă de a nu fi rechiziționat sau ocupat de ofițerii armatelor dușmane.

Deci Tribunalul nu putea lua de bază o chirie din 1913, când textul legii e categoric și cere o chirie din 1916.

Asupra tuturor acestor puncte, prin recursul introdus, înalta curte de casație își va spune cuvântul.

Ne vom face o datorie a publica decizia supremei Curți, ori care ar fi rezultatul.

Gh. Vasilovici
Advocat, Craiova

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

Secția III

Audiența de la 31 Mai 1923

Președenția D-lui G. A. Mavrus, consilier

Constantin și Gheorghe Găitan cu firma „Schlossfabrik“,
A. G. Witte Schutte

TRIBUNAL ARBITRAL MIXT. — CONSTITUIRE CONFORM TRATATULUI DE LA VERSAILLES. — INCOMPETENȚA TRIBUNALELOR RĂMĂNE DE A STATUA ASUPRA CHESTIUNILOR DEFERITE ACESTUI TRIBUNAL. — ORDINEA PUBLICĂ. — RIDICAREA INCIDENTULUI DE INCOMPETENȚĂ PENTRU PRIMA OARĂ ÎN APEL.

Competința Tribunalului arbitral mixt constituit în virtutea tratatului de pace dela Versailles, fiind o competență *ratione materiae*, de ordine publică internațională, urmează că incidentul de incompetența instanțelor judecătorești rămâne pentru a statua asupra chestiunilor deferite acelui tribunal, poate fi ridicat pentru prima oară în apel.

No. 65. Admis incidentul de incompetență ridicat de firma „Schlossfabrik“ A. G. Witte Schutte în proces cu Constantin și Gheorghe Găitan.

S'au ascultat D-nii avocați Sigmund Speer în dezvoltarea incidentului de incompetență și Gh. Rici din partea apelanților în combaterea incidentului.

Curtea,

Asupra incidentului de necompetență ridicat de apelanta firmă comercială „Schlossfabrik“ A. G. vorm Schutte prin avocatul său Sigmund Speer, care tindela desinvestirea acestei Curți de a judeca acțiunea de față și la trimietrea afacerii spre a fi judecată de către Tribunalul arbitral mixt Româno-German.

Având în vedere că prin acțiunea de la prima instanță Constantin B. Găitan și George B. Găitan co-asociați în firma Const. G. B. Găitan cu sediul în București Calea Griviței No. 92 cheamă în judecată comercială pe d-l Jean Rosenberg, reprezentant de comerț din București și pe Societatea pe acțiuni Schlossfabrik A. G. actien Gesellschaft vorm Witte Schutte cerând ca părâții să fie obligați solidar a le preda mărfurile de fierărie, broaște și lacăte ce le-au vândut prin factura societății sus menționate cu data de 2 Iunie 1916 semnată pentru achitare de părâțul Rosenberg, cu daune cominatorii de câte 100 lei lei de fiecare zi de întârziere, iar în cazul când nu li se va preda marfa în natură și conform facturii, să fie obligați părâții, tot în mod solidar, să le plătească valoarea actuală a acestor mărfuri în sumă de lei 30859 plus procente legale.

Având în vedere că această acțiune fiind admisă în parte de Tribunal, au făcut apel atât reclamânții cât și părâta Societate Schlossfabrik.

Că, înaintea acestei Curți, apelanta Schlossfabrik a invocat nulitatea contractului, bazată pe dispozițiunile legii române din 21 Decembrie 1916 cât și pe dispozițiunile art. 299 al tratatului dela Versailles, care declară nule contractele încheiate între inamici, din momentul în care două dintre părți au devenit inamice, cum este cazul în speță, iar apelanta firmă Găitan susține că după dispozițiunile anexei înscrisă după art. 303 al aceluiași tratat § 2 lit. A. sunt exceptate dela această anulare contractele ce au de scop transfertul proprietății bunurilor mobiliare sau imobiliare, când proprietatea va fi fost transferată sau obiectul predat înainte ca părțile să fi devenit inamice; că, pretinde firma frații Găitan, contractul în litigiu ar intra în această categorie, întrucât constituie o vânzare de corpuri certe și determinate și ca atare, potrivit art. 62 cod. com. proprietatea a fost transferată cumpărătorilor chiar în momentul contractării, deci înainte ca părțile să fi devenit inamice.

Considerând că, față de aceste susțineri ale firmei frați Găitan, apelanta Schlossfabrik A. G. vorm Witte Schutte ridică incidentul de necompetență, arătând că potrivit art... din tratatul dela Versailles, numai tribunalul mixt Româno-German este competent a cunoaște această afacere.

Având în vedere că prin tratatul dela Versailles se constituie un tribunal arbitral mixt între fiecare din puterile aliate sau asociate deoparte și Germania de altă parte, compus din trei membri desemnați, doi din ei, de către guvernele interesate, iar președintele ales în urma unei înțelegeri între cele două guverne

neficiul reciprocității în materia contractelor de închiriere, nefiind supus armean, nici supus otoman sau heimatlos, nu poate beneficia de prelungirea legală a contractelor de locație acordată prin legea din 14 Aprilie 1922.

Având în vedere că, în drept, în prealabil urmează a se vedea care este situația sau condițiunea juridică a pârâtului Tacvor Artin din punctul de vedere al dreptului internațional privat, cu alte cuvinte urmează a se examina dacă pârâtul este supus armean, sau supus otoman sau heimatlos.

Considerând că din certificatul No. 703 din 30 Mai 1922 eliberat de Brigada de siguranță Bacău, aflat la dosar se constată că pârâtul Tacvor Artin se găsește înscris în registrul de controlul streinilor din 1915 ca supus otoman, până în anul 1919 când și-a procurat pașaport armean.

Considerând că pentru a pierde o naționalitate sau supușenie, legislațiile în genere și doctrina în mod unanim cere din partea unei persoane un act de voință, o manifestare voluntară, care poate fi sau expresă în sensul unei declarații, sau tacită, în care caz trebuie să rezulte implicit din fapte categorice, cum ar fi bunăoară primirea unei funcții publice de la un guvern strein sau intrarea într-o armată streină fără autorizația guvernului respectiv sau o supunere de fapt pentru câțva timp la vre-o protecție streină.

Că, în speță, în ce privește pe pârâtul Tacvor Artin înscris ca supus otoman până la 1919, nu se poate deduce că și-a pierdut supușenia turcă din faptul procurării unui pașaport armean, pentru că obținerea unui pașaport în genere nu poate conferi o naționalitate sau supușenie, putând cel mult să constituie o prezumție care necesitează confirmarea unei manifestări de voință, spre exemplu o declarație sau un fapt categoric.

Că, prin urmare, nefăcându-se dovada certă că pârâtul Tacvor Artin prin o manifestare a voinței sale a dobândit supușenia armeană și prin acest fapt renunță la cea otomană, el urmează a fi considerat ca supus otoman și în lumina acestei situații juridice urmează a se vedea dacă pârâtul beneficiază de principiul reciprocității pentru prelungirea legală a contractelor de locație, principiu consacrat de legiuitor în art. 1 al. II al legii respective.

Considerând că, potrivit dispozițiilor art. 1 din legea pentru prelungirea contractelor de închiriere din 14 Aprilie 1922, toate contractele scrise ori verbale al căror termen expiră la 6 Mai (23 Aprilie st. vechiu 1922) se prelungesc de drept în folosul chiriașilor cetățeni români sau supuși români până la 6 Mai (23 Aprilie 1923), iar prin al. II al aceluiași articol legiuitorul acordă prelungirea contractelor și în folosul chiriașilor supuși streini ai statelor, cari au admis printr'un text de lege votat înainte de 5 Aprilie 1922 principiul reciprocității în această materie a locației.

Considerând că interpretarea justă și echitabilă a acestei dispozițiuni nu poate fi alta decât aceea că nu poate beneficia de principiul prelungirii contractelor de închiriere prevăzut în această lege, numai supușii acelor țări cari în această materie de locație au dispoziții de intoleranță, fie că au un caracter de represalii, fie că au un caracter notoriu de distincție între național și strein.

Că de aci rezultă că, din moment ce supușii streini nu au în țara lor dispoziții restrictive cu caracter de represalii față de streini în materie de locație și făcându-se dovada că românii sunt tratați pe picior de egalitate cu naționalii lor în materie de locație, urmează ca și supușii acelor țări să fie tratați în România la fel, beneficiază deci de principiul reciprocității prevăzut de legiuitor, căci a impune supușilor streini aflați în această condițiune măsura restrictivă a excluderei de la beneficiul prelungirii contractelor de locație înseamnă a înlătura echitatea și a pretinde unui stat strein să aibă legi cu dispozițiuni de favoare pentru români în deosebire de naționalii săi, ceea ce e nefiresc și nelogic.

Că, aceasta este interpretarea officioasă și echitabilă ce urmează a se da alineatului II de sub art. 1 reese și din explicațiile date de ministerul de externe cu ocazia votării acestui alineat, care a declarat că chiar când în un stat strein nu ar exista o lege specială de prelungirea contractelor de închiriere în favoarea românilor, dacă în fapt în acel stat supușii români sunt tratați pe picior de egalitate cu naționalii, acest fapt face dovada reciprocității și ca atare supușii acelui stat trebuie admisi la beneficiul prelungirii contractelor de locație;

Că, de altfel, și doctrina ca și jurisprudența română în majoritate s'a pronunțat pentru acest fel de interpretare, care pe lângă că satisface legea în rigoarea ei principală, dar o conciliază și cu echitatea, sursa de inspirație a interpreților când e vorba de a modera rigorismul textelor și a reliefa în felul acesta spiritul ei intim.

Considerând că astfel fiind, urmează a se examina și vedea în speță dacă sistemul legislativ al Turciei, țara de origine a pârâtului, posedă în ce privește materia locației vre-o lege cu dispozițiuni de excludere de la beneficiul ei a românilor, sau care să-i pună într'un contrast evident față de protecția pe care statul turcesc ar da-o naționalilor lui.

Considerând că existența și interpretarea legii străine constituind o chestie de fond, părțile cari o invoacă sunt obligate să facă dovada, care este legea streină aplicabilă în speța lor, precum și modul de interpretare ce i se poate da, instanțele judecătorești de fond având suverana apreciere de interpretare pe baza dovezilor aduse de părți.

Că, privitor la mijloacele de dovedire a unei legi streine, doctrina în mod unanim admite ca această probă să se poată face, fie prin aducerea unui certificat din partea legației respective sau a agentului ce reprezintă țara streină, care să ateste identitatea textului, tradus și vizat apoi de Mini. terul de Externe pentru exactitate, fie prin publicații, colecții de legi oficiale, tratate de doctrină, fie chiar printr'un certificat al legației respective care să ateste sistemul legislativ strein referitor la chestiunea litigioasă dedusă înaintea instanțelor judecătorești române.

Având în vedere că din certificatul No. 1053 din 29 Ianuarie 1923 eliberat de legațiunea elvețiană, însărcinată cu reprezentarea intereselor otomane în România, se constată că în Turcia supușii români sunt tratați în materia închirierilor pe picior de egalitate cu cetățenii turci, pârâtul producând deci dovada de peolo, în materia locației, iar nu o dovadă de genera

cum ar fi bunăoară în ipoteza când pârâtul ar dovedi că românii s'ar bucura în general de aceleași drepturi civile ca și naționalii în statul turcesc.

Că, prin urmare, făcându-se dovadă că cetățenii români în sistemul legislativ al Turciei în materia locației se bucură absolut de aceleași drepturi ca și cetățenii turci, pârâtul Tacvor Artin urmează a beneficia în materia locației de principiul reciprocității în sensul edictat de art. 1 al. II.

Că desigur făcându-se această dovadă de către pârât cu privire la protecția românilor în statul Turcesc în materia locației, rămânea reclamantului să probeze regimul de excludere de la beneficiul acestei protecții la care ar fi supuși cetățenii români, ceiace n'a dovedit.

Că astfel fiind, acțiunea de evacuare introdusă de reclamantul Anton Ștefănescu contra pârâtului Tacvor Artin este nefundată și ca atare urmează a fi respinsă.

Pentru aceste motive, respinge acțiunea.

Semnat. G. Mălinescu.

Judecătoria Ocolului 2 Câmpulung

Cartea de judecată civilă No. 731

Ședința de la 17 Octombrie 1923

Președinția D-lui C. S. Ballan, Judecăto:-președinte.

Minorii def. M. Gh. Grecu cu Preotul Iosif Gh. Mușetescu din Mățau.

DONAȚIE.—DONAȚIE DECHIZATĂ SUB FORMA UNUI ACT DE VÂNZARE.—VALIDITATEA UNUI ASEMENEA ACT DACĂ ÎNDEPLINEȘTE FORMELE LEGALE.

DONAȚIE FĂCUTĂ PE PATUL MORTEI. PREOTULUI CARE A ÎNPĂRTĂȘIT PE MURIBUND.—SUB CE CONDIȚIUNI E VALABILĂ O ASEMENEA DONAȚIUNE.—ART 810 C. CIV.

1. Donațiunile deghizate sub forma unui act de vânzare, sunt valabile dacă îndeplinesc condițiunile cerute de lege pentru validitatea unei donații.

2. Potrivit art. 810 c. civ. preoții, medicii, chirurgii și toți aceia cari au tratat pe un bolnav în boala de care a murit, nu pot beneficia de liberalitățile ce acest bolnav a făcut în favoarea lor, prin donațiuni sau testament, în cursul acestei boli, și această prohibițiune constituie o prezumție *jure et de jure*, care nu poate fi răsturnată prin dovada contrară.

Cu toate acestea, la noi preotul, care n'a făcut decât să împărtășească pe testator, nu ar intra între persoanele indicate de lege ca incapabile, o asemenea incapacitate lovind numai pe acei preoți, cari, prin un contact mai des

și prin o asistență repetată, au putut influența voința testatorului.

Judecata,

Asupra prezentei acțiuni în revendicare, prin care C. Gh. Grecu din Jugur, tutorele avrei și minorilor def. N. Gh. Grecu din Mățau, cheamă în judecată pe preotul Iosif G. Mușetescu din Mățau, a-i lăsa în plină proprietate, ca un hectar loc cu casă, grădina și toată averea mobilă, arătate în acțiune, situate în Com. Mățau, asupra cărei averi, fără drept, numitul preot s'a făcut stăpân după moartea tatălui minorilor pe baza unui pretins act de vânzare, smuls prin dol dela tatăl minorilor, când acesta era pe patul de moarte și numitul preot fusese chemat a-i da sfânta împărtășanie.

Având în vedere că, în orice acțiune în revendicare, reclamantul trebuie să probeze: deținerea averii ce revendică de pârât, identitatea averii și titlul.

Având în vedere că reclamantul cu martorii ascultați și cu răspunsul la interogator al pârâtului, dovedește calitatea sa, deținerea terenului și titlul pe baza căruia face prezenta acțiune, de fii și moștenitori ai def. N. G. Grecu.

Pârâtul însuși recunoaște aceasta și el mai recunoaște că a fost chemat la patul muribundului să-l împărtășească și că atunci și-a scris singur el, preotul „actul” de vânzare, prin care tatăl copiilor, pe patul de moarte, își desmoștenește pe copiii săi minori de întreaga sa avere, „act” făcut într'un singur exemplar semnat de tata minorilor și transcris apoi la Trib. Muscel la No. 1227/923, de preot.

Tot la interogator pârâtul mai mărturisește — vezi încheierea dela dosar pag. 7 — că nu mai merge la fața locului a preda averea minorilor, și că face declarația că o predă dela judecătoria — la care declarație, apoi, a revenit.

Având în vedere textul art. 1179 c. civ. după care orice contract sinalagmatic sub semnătură privată, pentru a avea forță probantă în justiție, trebuie să fie făcut în dublu exemplar ceiace în speță pârâtul n'a avut timp a face; deci, acel pretins „act” de vânzare, prezintat de pârât, nu poate fi ținut în seamă decât ca un început de probă în scris.

Că, admitându-se proba testimonială, a complecta acest început de probă în scris, din declarațiile marturilor, ascultați sub prestare de jurământ, se constată mijloacele dolosive de care s'a servit pârâtul, pentru a smulge, prin promisiuni și abuz de influență asupra voinței muribundului, a-i smulge consimțământul, pentru a-i da lui — preotului — averea copiilor săi; că se constată astfel, din declarațiile marturilor, că, pentru a-l determina pe muribund a-i dăruia averea și cum acesta rezista, numitul preot, ca să influențeze mai mult asupra voinței bolnavului; — nu s'a mulțumit a-l spovedi și împărtăși odată numai — Vineri — înainte de a muri, — ci, a mai venit a doua oară — Luni — înainte cu o zi de a înceta din viață tatăl minorilor și, spovedindu-l a doua oară și împărtășindu-l din nou, și-a schimbat din nou actul făcut, prin care, în loc de testament cum era făcut primul act, de Vineri, preotul pârât își face vânzătoare lui toată averea minorilor.

Având în vedere, apoi, că, din probele dela dosar — și în special din mărturisirea făcută de pârât — vezi încheerea pag. 7 — că e gata a preda averea minorilor, cum și din declarația martorilor, cărora pârâtul le zicea : „restituiți-mi voi suma de 20 lei, cât am cheltuit cu actele și vă predau averea vouă”, — se constată că prețul în acel zis act de vânzare e simulat ; și, un act de vânzare în care prețul e simulat este nul ca act de vânzare, fiindcă-i lipsește un element esențial — prețul — care e cauza în contractele de vânzare.

Dar, dacă nu e act de vânzare, nu poate fi valabil „actul” prezintat de pârât ca un act de donație, deghizat sub forma de act de vânzare ?

Având în vedere că, după o jurisprudență, care a devenit constantă, un act de donație, deghizat sub formă de act de vânzare, ar putea fi valabil ca act de donație, dacă îndeplinește condițiunile cerute de codul civil pentru existența unui asemenea act, căci nu se poate opri de a se face indirect, ceea ce este permis a se face direct,

Având în vedere că, conform art. 813 c. civ. toate donațiunile, fiind contracte solemne, se fac prin act autentic, și cum în speță, așa zisul „act” de vânzare e făcut sub semnătură privată, — nu poate avea nici țara juridică a unui act de donație deghizat sub formă de act de vânzare.

Dar, ca chestiune de drept, judecata urmează a rezolva și chestiunea dacă pârâtul, ca preot, venit în două rânduri la patul muribundului, putea sau nu să-și facă un asemenea act de donație, față cu textul art. 810 c. civ. ?

Având în vedere că, potrivit art. 810 c. civ. preoții, medicii, chirurgii, și toți aceicari au tratat pe un bolnav în boala de care a murit, nu pot beneficia de liberalitățile ce acest bolnav a făcut în favoarea lor prin donațiuni sau testament în cursul acestei boli și această prohibițiune constituie o prezunție „*jure et de jure*”, care nu poate fi răsturnată prin dovada contrarie.

Că, un preot, care n'a făcut decât să împărtășească pe testator, nu ar intra între persoanele indicate de lege ca incapabile, o asemenea incapacitate lovind numai pe acei preoți, cari, prin un contact mai des și prin o asistență repetată, au putut influența voința testatorului (Cas. I. D. c3 din 4 Iunie 1909).

Având în vedere că, la noi, la țară, influența preoților asupra sătenilor este mare ; dar, în speță, această influență, pe lângă ascendența morală ce pârâtul ca preot — avea asupra tatălui minorilor, s'a mai accentuat și prin abuzul de influență al numitului preot asupra voinței muribundului, prin faptul că, în două rânduri — Vineri și Luni — înainte de a muri tatăl minorilor — s'a dus pârâtul preot la acesta acasă și cu promisiuni și mijloace dolosive, l'a determinat a-i da acel început de act, prin care desmoștenește trei copii minori ai defunctului.

Că, astfel fiind, actul depus de pârât e un act nul, și nu poate avea nici o forță probantă în justiție, nici ca act de vânzare, nici ca donațiune deghizată sub formă de vânzare, nici ca act de donație propriu

zis ; că, acel „act”, făcut de numitul preot, este un îndrăzneț gest, făcut de pârâtul preot, cu intenția vădită de a desbrăca de avere pe 3 copii minori.

Că, în asemenea împrejurări, pretențiunile numitului preot pârât rees, deci, învederat nedrepte și, urmează ca numitul să fie obligat a restitui averea minorilor, luată prin mijloace dolosive ; și, făcând în speță și aplicația art. 93 l. jud. oc. urmează a-i da pârâtului drept pedeapsă, și o amendă civilă de 2000 lei, pentru pretențiuni învederat nedrepte.

Pentru aceste motive, admite, etc.

Judecător-Președinte, C. S. Ballan

UN VERSITATEA DIN BUCUREȘTI

Facultatea de Drept

Concurs pentru Premiul „G. G. Mironescu”

Valoarea Premiului: Facultatea de Drept va decerne ca premiu lei 20.000 plus venitul eventual al acestei sume, celei mai bune lucrări cu subiectul mai jos arătat.

Deosebit, donatorul va contribui cu 10.000 lei la tipărirea lucrării premiate.

Subiectul: Lucrarea va trata chestiunea următoare :
Principalele deosebiri dintre legislațiile comerciale ale Vechiului Regat și ale Provinciilor alipite și Propuneri pentru armonizarea lor.

Concurenții: Poate concura oricine, afară de profesorii titulari ai facultății cari vor alege comisiunea de cercetare a lucrării și vor decide asupra decernării premiului.

Se admit lucrări scrise în colaborare de doi sau mai mulți autori.

Alte condiții: Spre a se putea citi cu înlesnire lucrarea va fi scrisă cu mașina de scris. Manuscrisul va trebui depus la Secretariatul Facultății de Drept din București înainte de 30 Aprilie 1924.

1923 Decembrie 14.

Administrația revistei roagă pe d-nii abonați în întârziere a-i trimite costul abonamentului rămas neachitat.

